

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصّٰدِقِينَ ﴿١١٢﴾
مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ
أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِ رَسُولِ اللَّهِ وَ لَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ
عَنْ نَفْسِهِ ۚ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ
وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ لَا يَطَّءُونَ مَوْطِئًا
يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَ لَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا
كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صٰلِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ
أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٣﴾ وَ لَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً
صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً وَ لَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا
كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١١٤﴾ وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَآفَّةً
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ
إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١١٥﴾

ممکن است این امر از روی بی توجهی باشد و به دنبال آن نرود که اعمال خود را به نحو صحیح انجام دهد. این بی توجهی سبب می شود که او نتواند راه رستگاری را ببیند و مرتکب خطاها و گناهانی شود. ممکن است نسبت به اصل موضوع و عمل به احکام اسلامی توجه داشته باشد و بخواهد به آنها عمل کند اما مرجع تقلید را انتخاب نکند. او باید به گونه ای عمل کند که مطمئن باشد کارهای خود را مطابق با دستورات الهی انجام می دهد؛ یعنی باید به کیفیت عمل به احتیاط آشنا باشد؛ مثلاً، اگر عده ای از مجتهدان عملی را حرام می دانند و عده ای دیگر آن را حرام نمی دانند، آن عمل را انجام ندهد و اگر عده ای از مجتهدان عملی را واجب می دانند و برخی مستحب، آن را حتماً انجام دهد. در این حالت شرایط سختی را پیش می آورد که عملاً کمتر کسی می تواند این وضع را ادامه دهد.

مرجعیت و ولایت فقیه

درس چهاردهم

همان طور که در درس های گذشته عنوان شد، دو مورد از مسئولیت های رسول خدا ﷺ، پس از ایشان به ائمه اطهار علیهم السلام منتقل شد و آنان به عنوان حجت های خدا در روی زمین، این مسئولیت ها را برعهده گرفتند و در همین راستا، به ارشاد و هدایت مردم برخاستند و برای برپایی حکومت الهی و اقامه قسط و عدل، جهاد و مبارزه کردند.

در این درس به بررسی پاسخ دو سؤال زیر می پردازیم :

آیا این دو مسئولیت در دوره غیبت کبری استمرار می یابد؟

یا مردم به خود واگذار شده اند و دین در این زمینه برنامه ای ندارد؟

◀ وجوب و ضرورت تفقه در دین توسط عده ای، واجب کفایی است.

◀ بیانگر ادامه داشتن مرجعیت دینی در عصر غیبت کبری

◀ انداز قوم از وظایف فقیهان

تدبر در قرآن

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَآفَّةً ^{علت} فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ ^{معلول} وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ^{علت}

و نمی‌شود که مؤمنان، همگی اعزام شوند، پس چرا از هر گروهی، جمعی از آنها اعزام نشوند تا دانش دین را [به طور عمیق] بیاموزند و آن‌گاه که به سوی قوم خویش بازگستند، آنها را هشدار دهند، باشد که آنان [از کفر الهی] بترسند.

با توجه به آیه بالا به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

۱- به نظر شما، چرا خداوند حتی در زمان پیامبر و با وجود حضور ایشان، عده‌ای را تشویق

به فراگیری علم دین می‌کند؟ از آن‌جا که همه‌ی مسلمانان نمی‌توانند در باره‌ی احکام دین تفقه و تحقیق کنند و همه به پیامبر اسلام دسترسی ندارند، عده‌ای از آنان باید این مسئولیت را به عهده بگیرند. این افراد وظیفه دارند احکام دین را فراگیرند و به دیگران برسانند.

۲- آیا موختن عمیق دین و بیان تعالیم آن، اختصاص به زمان پیامبر دارد؟ چرا؟ خیر، در عصر غیبت نیاز به متخصصان دینی بیشتر می‌شود زیرا وقتی که در زمان پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع) ایشان افرادی را تشویق به یادگیری عمیق معارف دین و ارائه آن به دیگران می‌کردند، قطعاً در زمانی که جامعه در دوران غیبت به سر می‌برد و دسترسی به امام ندارد باید کسانی باشند که با فراگیری همه‌جانبه مسائل دین، پاسخگوی سوالات و نیازهای مردم باشند.

ضرورت تداوم مسئولیت‌های امام در عصر غیبت

از آنجا که دین اسلام همیشگی و برای همه دوران‌هاست، عقلاً ضروری است که این دو مسئولیت

یعنی «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» در عصر غیبت ادامه یابد؛ زیرا:

۱- اگر «مرجعیت دینی» ادامه نیابد، یعنی متخصصی نباشد که احکام دین را بداند و برای مردم بیان کند و پاسخگوی مسائل جدید مطابق با احکام دین نباشد، مردم با وظایف خود آشنا نمی‌شوند و نمی‌توانند به آن وظایف عمل کنند.

۲- اگر «ولایت ظاهری» ادامه نیابد و حکومت اسلامی تشکیل نشود، نمی‌توان احکام اجتماعی اسلام را که نیازمند مدیریت و پشتوانه حکومتی است، در جامعه به اجرا درآورد.

حال سؤال این است که در دوره غیبت، مسئولیت‌های مربوط به امامت، چگونه ادامه می‌یابد و مسلمانان از چه راهی به احکام و قوانین دین، دسترسی پیدا می‌کنند و این قوانین چگونه در جامعه پیاده می‌شود؟

فیلم: اثبات ولایت فقیه در پنج دقیقه

۲. راهکار ائمه برای مردمی که در شهرهای دور دست زندگی می کردند و به احکام دینی دسترسی نداشتند چه

بود؟ پاسخ: تربیت شاگردان و دانشمندان و فرستادن آنان به سرزمین ها

۳. تفقه در دین به چه معناست توضیح دهید؟

راهکار پیامبر و امامان علیهم السلام برای عصر غیبت

در همان زمان ائمه علیهم السلام، مردمانی در شهرهای دور دست بودند که به امامان دسترسی نداشتند و نمی توانستند احکام دین را از ایشان بشنوند و از فرمان های آنان مطلع شوند. از این رو، آن بزرگواران دانشمندی را تربیت می کردند که در حدّ توان به معارف و احکام دین دست یابند. این دانشمندان به نقاط مختلف شهر خود و یا شهرهای دیگر می رفتند و احکام اسلام را به مردم می آموختند. اگر مردم پرسشی هم داشتند، آنان بر اساس دانشی که از قرآن کریم و روایات داشتند، به آن پرسش پاسخ می دادند.

بیشتر بدانیم

۱- یکی از یاران امام رضا علیه السلام به نام علی بن مسیب همدانی به امام عرض کرد: برای من مشکل است که در هر زمانی نزد شما بیایم و معارف دینی را از شما بگیرم.

امام به ایشان فرمود: می توانی از زکریا بن آدم قمی که از نظر دین و دنیا امین است، بپرسی.^۱
۲- ابوحماد رازی می گوید در سامرا به نزد امام هادی علیه السلام رفتم و از بعضی مسائل حلال و حرام پرسیدم. چون قصد بازگشت داشتم حضرت فرمود: چنانچه در امور دینی در [تشخیص] حلال و حرام، مسئله ای بر تو دشوار شد، از عبدالعظیم حسنی سؤال کن و سلام مرا به او برسان.^۲

این روش، برگرفته از قرآن کریم است.^۳ خداوند در قرآن کریم دستور می دهد گروهی از مردم، وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق دین کنند و به «تفقه» در آن پردازند تا پس از کسب علم به شهرهای خود بروند و قوانین اسلام را به مردم بیاموزند. تفقه، به معنای تلاش برای کسب معرفت عمیق است.^۴ افرادی که به معرفت عمیق در دین می رسند و می توانند قوانین و احکام اسلام را از قرآن و روایات به دست آورند، «فقیه» نامیده می شوند.^۵ مسلمانان وظیفه دارند در زمان غیبت امامان یا عدم امکان دسترسی به ایشان، به این

فقیهان مراجعه کنند. به احادیثی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السلام در این زمینه توجه کنید:

۱- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید:

۶ «حال کسی که از امام خود دور افتاده و به او دسترسی ندارد، سخت تر از حال یتیمی است که پدر را از دست داده است؛ زیرا چنین شخصی، در مسائل زندگی، حکم و نظر امام را نمی داند) البته اگر یکی از پیروان ما که به علوم و دانش ما آشناست، وجود داشته باشد، باید دیگران را که به احکام ما آشنا نیستند، راهنمایی کند و دستورات دین را به آنها آموزش دهد. در این صورت، او در بهشت با ما خواهد بود.»^۶

۱- وسائل الشیعه، حر عاملی، ج ۲۷، ص ۱۴۶

۲- عبدالعظیم الحسنی یکی از علمای شیعه بود که محضر مبارک امام رضا علیه السلام، امام محمدتقی و امام هادی علیهم السلام را درک کرده و احادیث فراوانی از آنان روایت کرده است.

۴. فقیه به چه کسی می گویند؟

۵. مسلمانان در زمان غیبت امامان و عدم امکان دسترسی به آنها برای اطلاع از احکام دینی

باید به چه کسانی مراجعه کنند؟ پاسخ: فقیهان

۶. پیامبر اکرم (ص) حال کسی را که از امام خود دور افتاده و به او دسترسی ندارد به چه چیزی تشبیه کرده است؟ چرا؟

۷. این حدیث "وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رِوَاةِ حَدِيثِنَا..." توسط کدام امام؟، در پاسخ به چه کسی؟ و درباره چه موضوعی بیان شد؟

۲- امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام می فرماید:

فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ

هر کس از فقیهان که

نگهدارنده نفس خود،

نگهبان دین خود،

مخالفت کننده با هوی و هوس خود،

فرمان بردار مولایش باشد

صَاتِبًا لِنَفْسِهِ

حَافِظًا لِدِينِهِ

مُخَالَفًا لِهَوَاهُ

مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ

ویژگی های
فقیه واجد
شرایط
(مرجع تقلید)

فَلِلْعَوَامِ أَنْ يُقَلِّدُوهُ...^۱

پس، بر مردم است که از او پیروی کنند.

۴- امام عصر عَلَيْهِ السَّلَام در پاسخ به یکی از یاران خود به نام اسحاق بن یعقوب که درباره «رویدادهای جدید»

عصر غیبت سؤال کرد و راه چاره را پرسید، فرمود:

وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ

و در مورد رویدادهای زمان

به راویان حدیث ما رجوع کنید.

که آنان حجت من بر شمایند

و من حجت خدا بر آنها می باشم.

فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رِوَاةِ حَدِيثِنَا

فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ

وَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ^{۲،۳}

وجوب و ضرورت پیروی مردم
از فقیه با شرایط بالا

تفکر در حدیث پاسخ گوی مسائل جدید در عصر غیبت: فقیهان زمان شناس

شماره حدیث	با تفکر در احادیث فوق، مشخص کنید که هر پیام با کدام حدیث ارتباط دارد.
۱	۱- فقیه کسی است که با مطالعه دقیق منابع اسلامی به مرحله ای از تخصص در دین رسیده است و می تواند احکام اسلام را به دست آورد و برای مردم بیان کند.
۳	۲- فقیه باید بتواند احکام مسائل و رویدادهای جدید را نیز که در زمان پیامبر اکرم <small>صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ</small> و امامان <small>عَلَيْهِمُ السَّلَام</small> اتفاق نیفتاده است به دست آورد.
۲	۳- مردمی که می خواهند بر اساس قوانین اسلام زندگی کنند، اما به پیامبر و امام دسترسی ندارند، باید به فقیهی که شرایط ویژه ای دارد، مراجعه نمایند.

این روایات بیانگر آن است که مسلمانان در غیبت امام، نه تنها در احکام و مسائل فردی، بلکه در مسائل اجتماعی هم، باید به «فقیه» مراجعه کنند. روشن است که انجام چنین وظیفه ای،^۹ (جز با نفی حاکمان طاغوت و تشکیل «حکومت اسلامی» به رهبری فقیه میسر نیست)^۹

۳- مقصود امام از راویان حدیث آن دسته از راویان حدیث اند که بتوانند رویدادهای جدید زمان را بشناسند و توانایی تفقه در حدیث را داشته باشند و با مراجعه به احادیث، حکم درست آن رویداد را برای مردم بیان کنند.

۸. با توجه به حدیث "وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رِوَاةِ حَدِيثِنَا..." مسلمانان در عصر غیبت در کدام

مسائل باید به فقیه مراجعه کنند؟ پاسخ: در احکام و مسائل فردی و مسائل اجتماعی

۹. مراجعه به فقیه برای مسائل فردی و اجتماعی در عصر غیبت، جز با انجام چه کاری انجام پذیر نیست؟

۱۰. طبق فرمان امام زمان (ع) فقیهان واجد شرایط در عصر غیبت کدام وظیفه ها را به عهده دارند؟

۱۱. تقلید و پیروی به چه معناست؟

۱۲. مراجعه به فقیهان برای تقلید از آنان در احکام دین، یک روش رایج عقلی است. ص غ

۱۳. مراجعه به متخصص یک روش رایج عقلی است یعنی چه؟

بنابراین :

در دوره غیبت، بنا به فرمان امام زمان علیه السلام و به نیابت از ایشان، «فقیهان» واجد شرایط، دو مسئولیت «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» را برعهده دارند و در حدّ توان، جامعه اسلامی را در مسیر اهداف الهی هدایت و رهبری می کنند.

در این میان، گروهی از فقیهان، احکام و قوانین دین را در اختیار مردم قرار می دهند^{۱۱}. (کسانی که در احکام دین متخصص نیستند، به این متخصصان مراجعه می کنند و احکام دین را از آنان می آموزند. این مراجعه را پیروی یا «تقلید» می گویند) البته این مراجعه، یک روش رایج عقلی است^{۱۳}؛ یعنی انسان در امری که تخصص و مهارت ندارد، به متخصص آن مراجعه می کند^{۱۳}. پس، تقلید در احکام، به معنای رجوع به متخصص دین است. چنین فقیهی را نیز مرجع تقلید می نامند.

همچنین^{۱۵} از میان فقیهان کسی که توانایی سرپرستی و ولایت جامعه را دارد، عهده دار حکومت می شود و قوانین الهی را در جامعه به اجرا درمی آورد. فقیهی که این مسئولیت را برعهده می گیرد، ولی فقیه^{۱۵} می گویند^{۱۵}.

پاسخ: فقیهی که در مسائل و احکام دینی تخصص دارد و مردم برای یادگیری احکام

بدین ترتیب در عصر غیبت : دین به او مراجعه می کنند را مرجع تقلید می گویند.

۱۶ (۱) «مرجعیت دینی» در شکل «مرجعیت فقیه» ادامه می یابد.

۲- «ولایت ظاهری» امامان به صورت «ولایت فقیه» استمرار پیدا می کند^{۱۶}.

۱۷. شرایط مرجع تقلید را بنویسید؟

مرجع تقلید باید شرایط زیر را داشته باشد :

۱۷ (۱) باتقوا^۱ باشد. ۲- عادل^۲ باشد. ۳- زمان شناس باشد و بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای

روز، به دست آورد. ۴- اعلم باشد؛ یعنی از میان فقها از همه عالم تر باشد^{۱۷}.

۱۸. راه های شناخت مرجع تقلید را بنویسید؟

شناخت متخصص در احکام دین، مانند شناخت هر متخصص دیگر است. ما همان طور که برای

یافتن بهترین پزشک، معمار یا مهندس، تحقیق و جست و جو می کنیم، برای شناخت فقیه واجد شرایط

نیز باید تحقیق نماییم و یکی از راه های زیر را پیش گیریم.

۱۸ (۱) از دو نفر عادل و مورد اعتماد که بتواند فقیه واجد شرایط را تشخیص دهد، پرسیم.

پاسخ قسمت اول
فعالیت کلاسی
صفحه ۱۷۵

۱- ولی به معنای حاکم و سرپرست است. ولی فقیه، یعنی حاکمی که در دانش دین تخصص دارد و به فهم عمیق رسیده است.
۲- تقوا یک حالت و قدرت روحی است که مانع رفتن انسان به سوی گناه می شود و مانند حافظ و نگهدارنده از گناه عمل می کند. هر قدر که تقوا بیشتر باشد، حرکت به سمت گناه کمتر است.

۳- عدالت، مراتب دارد. عدالت پیامبر و امام به معنای دوری از هرگونه ظلم است. عدالت فقیه باید آن قدر باشد که مرتکب گناه آشکار نشود. عدالت یک فرد عادی باید به اندازه ای باشد که مردم به وی اعتماد کنند و به دروغ گویی و گناه مشهور نباشد.

۱۵. ولی فقیه به چه کسی می گویند؟

۱۶. در عصر غیبت کبری، مسئولیت مرجعیت دینی و ولایت ظاهری چگونه ادامه می یابد؟

۱۹. برای شناخت مرجع تقلید واجد شرایط چه کاری باید انجام بدهیم؟ پاسخ: باید تحقیق کنیم

۲۰. شرایط ولی فقیه را بنویسید؟

۲۱. چرا ولی فقیه باید زمان شناس باشد؟

۲۲. چرا ولی فقیه باید مدیر و مُدبر باشد؟

۲۳. چرا ولی فقیه باید شجاعت و قدرت روحی داشته باشد؟

۲۴. حکومت و رهبر ولی فقیه باید مشروع باشد یعنی چه؟

۲۵. مقبولیت ولی فقیه به چه معناست؟

۲- یکی از فقیهان، در میان اهل علم آن چنان مشهور باشد که انسان مطمئن شود و بداند که این فقیه، واجد شرایط است) ۱۸ فعالیت کلاسی پاسخ قسمت اول

فعالیت کلاسی

۱- شما با چه روشی مرجع تقلید خود را انتخاب کرده‌اید؟ اگر کسی که به سن تکلیف رسیده

است، مرجع تقلید خود را انتخاب نکند، اعمال وی چگونه خواهد بود؟ پاسخ قسمت دوم این فعالیت صفحه ۱۷۰

شرایط ولی فقیه

فقیه‌ی که رهبری جامعه اسلامی را بر عهده می‌گیرد باید شرایط زیر را داشته باشد :

۲۰ (۱- باتقوا باشد. ۲- عادل باشد. ۳- زمان شناس باشد) (تا بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای

روز به دست آورد). ۴۱- مدیر و مدیر باشد (تا بتواند جامعه را در شرایط پیچیده جهانی رهبری کند). ۲۲

۵- شجاعت و قدرت روحی داشته باشد (تا بدون ترس و وا همه در برابر زیاده خواهی دشمنان بایستد). ۲۳

در اجرای احکام دین از کسی نترسد و با قدرت، در مقابل تهدیدها بایستد و پایداری کند.

حکومت و رهبری فقیه‌ی که شرایط فوق را دارد، مشروع است؛ (یعنی دین به او اجازه رهبری مردم را داده است. در غیر این صورت، پیروی از دستورات وی حرام است) ۲۴

علاوه بر این، (ولی فقیه باید از جانب مردم پذیرفته شده باشد تا بتواند کشور را اداره کند و به پیش برسد. یعنی، فقیه باید نزد مردم جامعه خود، «مقبولیت» داشته باشد). ۲۵

پس تشکیل نظام و حکومت اسلامی، بر دو پایه: «مشروعیت» و «مقبولیت» استوار است.

چگونگی انتخاب ولی فقیه

۲۷ (از آنجا که ولی فقیه، بیان کننده قوانین و مقررات اجتماعی اسلام است، انتخاب وی نمی‌تواند مانند

انتخاب مرجع تقلید باشد؛ یعنی نمی‌شود که هر کس به طور جداگانه برای خود ولی فقیه انتخاب کند). ۲۷ (زیرا

اداره جامعه تنها با یک مجموعه قوانین و یک رهبری امکان پذیر است؛ در غیر این صورت، هرج و مرج و تفرقه و پراکندگی پیش می‌آید و این، یک امر روشن و بدیهی در تمام نظام‌های سیاسی دنیاست) ۲۸

پس، مردم در انتخاب ولی فقیه باید به صورت دسته جمعی اقدام کنند و فقیه‌ی را که شرایط رهبری دارد، با

آگاهی و شناخت بپذیرند، به وی اعتماد و اطمینان کنند و رهبری جامعه را به وی بسپارند.

مردم کشور ما در زمان انقلاب اسلامی به شیوه‌ای مستقیم و با حضور در اجتماعات و راه پیمایی‌های

سراسری، رهبری امام خمینی رحمته الله علیه را پذیرفتند و با ایشان پیمان یاری بستند.

۲۶. در عصر غیبت کبری، حاکم جامعه اسلامی را ..... می‌نامند. پاسخ: ولی فقیه

۲۷. چرا انتخاب ولی فقیه نمی‌تواند مانند انتخاب مرجع تقلید باشد؟

۲۸. چرا نمی‌شود هر کس به طور جداگانه ولی فقیه خود را انتخاب کند؟

اکنون نیز بنا بر قانون اساسی، مردم ابتدا نمایندگان خبره خود را انتخاب می‌کنند و آن خبرگان نیز از میان فقها آن کسی را که برای رهبری شایسته‌تر تشخیص دهند، به جامعه اعلام می‌کنند. بر این مبنا بود که پس از رحلت امام خمینی رحمته الله علیه حضرت آیت الله خامنه‌ای مسئولیت رهبری جامعه را بر عهده گرفتند. **۲۹** (طبیعی است که چنین فقیه‌ی تا وقتی رهبر جامعه است که شرایط ذکر شده را داشته باشد. تشخیص این امر نیز بر عهده مجلس خبرگان است.) **۲۹**

پاسخ سوالات شما

چرا در برخی از موضوعات، نظرات فقیهان متفاوت می‌شود؟

فقه یک رشته تخصصی است که فقیه پس از طی مدارج علمی در موضوعاتی مانند ادبیات عرب، منطق، حدیث، تفسیر، علم اصول، علم رجال، درایة الحدیث و آشنایی با برخی رشته‌های دیگر مانند تاریخ اسلام و علم کلام، وارد آن می‌شود و پس از سال‌ها تحصیل به این توانایی دست می‌یابد که بتواند با مراجعه به قرآن و سنت و سیره معصومین علیهم السلام و با به کار گرفتن قواعد و اصول خاص، مسائل فقهی را پاسخ دهد. از آنجا که فقیهان، معصوم نیستند، ممکن است به خاطر تفاوت روش‌ها و برداشت‌ها اشتباه کنند و میان یک فقیه با فقیه دیگر درباره یک مسئله اختلاف نظر پیش آید. این اختلاف نظر، شبیه به اختلاف نظر میان پزشکان است که ممکن است یک پزشک با معاینه بیمار و بر مبنای مطالعات علمی خود به تشخیصی برسد و پزشک دوم به تشخیص دیگری. البته به میزانی که مسئله، پیچیده‌تر و دقیق‌تر می‌شود، احتمال اختلاف نظر افزایش می‌یابد. به همین جهت است که مردم باید تلاش کنند آن فقیه‌ی را که از دیگران داناتر است، شناسایی کنند و از او پیروی نمایند تا احتمال خطا کاهش یابد.

اندیشه و تحقیق

- ۱- مقصود از «تقلید» در احکام دینی چیست؟ **جواب صفحه بعد**
- ۲- تقلید برای چه کسانی لازم است و شامل چه زمینه‌هایی می‌شود؟ **جواب صفحه بعد**
- ۳- چرا مرجع تقلید باید «عادل» و «زمان‌شناس» باشد؟ **جواب صفحه بعد**
- ۴- انتخاب ولی فقیه در کشور ما چگونه انجام می‌گیرد و مردم از چه طریقی در انتخاب ایشان دخالت دارند؟

پیشنهاد

اصل ۱۰۷ قانون اساسی را که مربوط به انتخاب رهبر است، مطالعه کنید و چگونگی انتخاب ولی فقیه را توضیح دهید.

پاسخ سوال ۴ اندیشه و تحقیق: به دو شکل ۱. مستقیم: مردم به طور مستقیم با حضور در راهپیمایی‌ها و

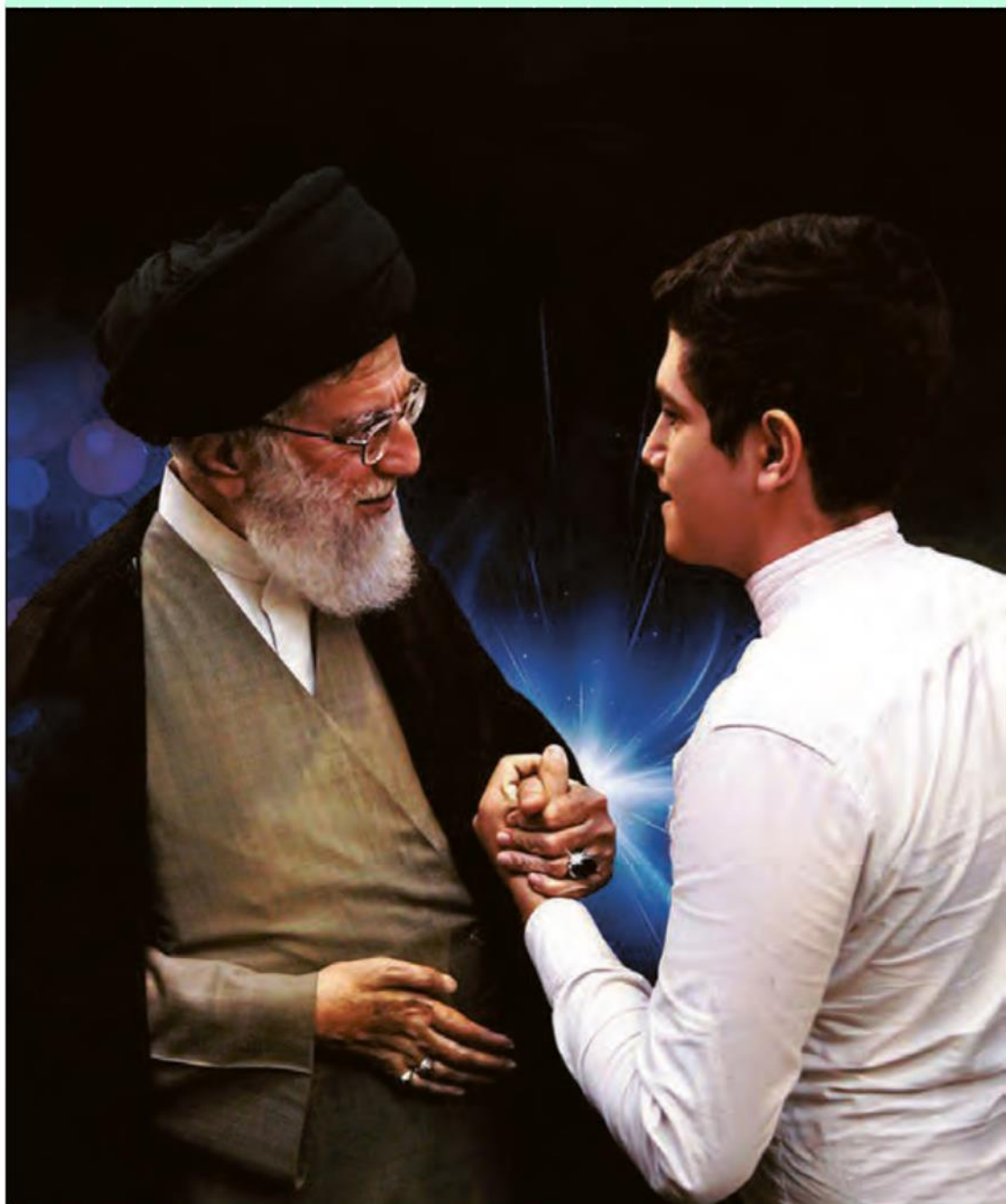
اجتماعات رهبر را انتخاب می‌کنند مثل انتخاب امام خمینی (ره)

۲. غیر مستقیم: اکنون مردم ابتدا مجلس خبرگان را انتخاب می‌کنند و مجلس خبرگان فرد شایسته رهبری را

انتخاب میکند مثل انتخاب آیت الله خامنه‌ای.

جواب ۱ اندیشه و تحقیق : تقلید در احکام دین به معنای مراجعه غیر متخصص به فرد متخصص در احکام برای انجام دادن صحیح وظایف دینی

جواب ۲ اندیشه و تحقیق : تقلید برای کسانی لازم است که به سنّ تکلیف رسیده و در احکام دین کارشناس و متخصص نباشند. تقلید به اصول اعتقادی، یعنی توحید، معاد، نبوت، امامت و عدل مربوط نمی شود و در این اصول، هر کس باید با دلیلی که در حدّ خود دارد، به یقین برسد. تقلید به فروع دین، یعنی احکام و دستورات عملی مربوط می شود.

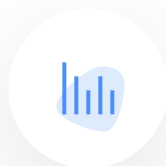
جواب ۳ اندیشه و تحقیق : مرجع تقلید باید عادل باشد یعنی در مرتبه ای از تقوا قرار دارد که در پی انجام دادن واجبات و دوری از گناهان است و گناهان کبیره را انجام نمی دهد و گناه صغیره را تکرار نمی کند. همچنین مرجع تقلید باید زمان شناس باشد؛ یعنی، با نیازهای زمان و مسائل جدیدی که در زمان او مطرح می شوند، آشنا باشد تا بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای زمان استنباط کرده و برای مردم بیان کند.

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد